

KennemerNatuurBibliotheek — schatkamer vol natuurbronnen

Van aarde tot zoölogie en van plant tot planeet

Haarlemse natuurbibliotheek schatkamer vol natuurbronnen

door Jacqueline van Klaveren

Jan-Willem van Velzen is initiatiefnemer en bibliothecaris van de in Haarlem gevestigde KennemerNatuurBibliotheek. Zijn liefde voor de natuur ontstond al als kind, net als zijn collectie natuurboeken. Als puber had hij twaalf goed gevulde boekenplanken. In gesprek met een gedreven natuurliefhebber die anderen in zijn liefde voor de natuur wil laten delen.

Hoe ben je tot dit initiatief gekomen?

Ik ben zo lang ik me kan herinneren gefascineerd geweest door natuur en alles wat daarmee te maken heeft. En daar wilde ik over lezen. Dus ik kocht van mijn zakgeld natuurboeken. De collectie heeft een echte vlucht genomen toen ik een natuurgidsencursus volgde en later door mijn HBO-specialisatie in natuur- en milieu-educatie. Inmiddels heb ik meer dan 7500 boeken over de meest uiteenlopende onderwerpen. Van plant- en diersoorten tot geologie en klimaat maar ook cultuurhistorie en heemkunde. Op een gegeven moment was het zoveel geworden dat ik dacht: 'Zo'n mooie collectie natuurboeken daar zouden meer mensen gebruik van moeten kunnen maken.' Maar het betekende wel dat de hele collectie goed toegankelijk moest worden gemaakt. Het heeft ruim drie jaar hard werken gekost om alle boeken zo in de computer in te voeren dat je ze nu makkelijk online kunt zoeken en vinden.

Online kun je toch sowieso alles vinden? Dan heb je zo'n bibliotheek toch niet meer nodig?

Op internet is veel algemene informatie te vinden over natuur. Maar probeer eens een paddenstoel of nachtvlinder op naam te brengen via internet. Dat soort dingen lukt eenvoudigweg (nog) niet met internet en is bovendien onhandiger dan met een boek waar je lekker in kunt bladeren. Bovendien staan lang niet alle boeken integraal op internet en moet je voor wetenschappelijke artikelen vaak per artikel betalen. Verder is een bibliotheek uitermate geschikt om te onthaasten en te ontmoeten. Bezoekers kunnen bijvoorbeeld samen iets uitzoeken of voorbereiden.

Is zo'n bibliotheek niet hopeloos verouderd qua informatie?

Een vis zwemt ook morgen nog in het water en een eik biedt in de toekomst nog steeds een woonplek voor tal van diersoorten. Maar zelfs informatie over het verleden of bronnen waaruit blijkt hoe mensen vroeger over de wereld om hen heen dachten, kunnen van waarde zijn voor de toekomst. Veruit de meeste informatie in de bibliotheek zal niet verouderen omdat het niet om statistische informatie gaat maar beschrijvingen zijn van feiten. Een composiet is een plant die uit meerdere bloemetjes bestaat en zal dat altijd blijven doen. En stuwwallen zijn ontstaan in een ijstijd. Dat verandert niet.

Kun je niet net zo goed naar de openbare bibliotheek?

Veel boeken zijn zo gespecialiseerd dat je ze niet in de openbare bibliotheek vindt. Neem een Zwitsers standaardwerk over bijen of een boek over de ribbels op het strand. Dergelijke werken vind je daar niet. En als er wel minder gangbare boeken tussen zitten, dan zijn die vaak uitgeleend. De KennemerNatuurBibliotheek leent geen boeken uit waardoor alle boeken altijd aanwezig zijn.

Er zijn toch ook al bestaande natuurhistorische bibliotheken waar je terecht kunt?

In Haarlem, Amsterdam en Leiden zitten inderdaad fraaie natuurhistorische bibliotheken. Toch is de KennemerNatuurBibliotheek daarop een welkome aanvulling. Het is hier kleinschaliger

de KennemerNatuurBibliotheek is onderdeel van Aardbalans

KennemerNatuurBibliotheek — schatkamer vol natuurbronnen

en daardoor wat huiselijker. Bovendien zijn wij actueler dan de Haarlemse Teylersbibliotheek, gespecialiseerder dan de Amsterdamse Heimans- en Thijssesebibliotheek en veelzijdiger dan de Leidse Naturalisbibliotheek. Onze collectie is zelfs complementair aan die van de Teylersbibliotheek. Daar vind je vooral boeken uit de 18^e en 19^e eeuw; in de KNB vooral uit de 20^e en 21^e eeuw, met daarin dus de nieuwe inzichten.

Zit er orde in die enorme hoeveelheid boeken?

Ja, dat moet wel anders zou je inderdaad de boeken niet terug kunnen vinden. We hebben daarvoor een eigen ordening ontwikkeld. Dankzij dit helder opgezette systeem is de bibliotheek uitstekend ontsloten. Het zorgt voor overzicht, dat bovendien meer is toegespitst op natuur en gedetailleerder is in vergelijking met andere bibliotheken. Grofweg hanteren we vijf ordeningsprincipes: van algemeen naar specifiek, van natuur naar cultuur, van abiotisch (zoals bodem, water, lucht) naar biotisch (zoals planten, dieren, schimmels), van eenvoudig naar complex (evolutielijn) en van groot naar klein. Deze principes zijn terug te vinden in de hele collectie. De code die je krijgt bij zoekopdrachten op onze site, geeft ook meteen de plek aan in de bibliotheek zelf. Met die code kun je dus heel eenvoudig het gewenste boek vinden als je de bibliotheek bezoekt.

Op de site vind ik soms tientallen boeken over één onderwerp. Hoe weet ik dan welk boek ik moet hebben?

Als je op een boektitel klikt op onze website, dan krijg je meer informatie. Zo kun je al veel beter bepalen welk boek je nodig hebt. Het hangt ook sterk af van waar je het voor nodig hebt en hoeveel je al van een onderwerp weet. Kom je naar de bibliotheek toe, dan is er altijd iemand aanwezig om je te helpen bij het zoeken en je advies te geven over welk boek het meest geschikt is voor het doel dat je voor ogen hebt.

Maar fysiek moet ik dan altijd nog naar Haarlem?

Dat is inderdaad waar. Maar vanuit Alkmaar, Amsterdam of Leiden ben je er zo. Kom je van verder weg, dan is het goed te weten dat Haarlem een hele aantrekkelijke stad is en je dus niet alleen op-en-neer hoeft voor de bibliotheek. Het valt bijvoorbeeld goed te combineren met een bezoek aan het Teylers Museum. De bibliotheek zelf is uitstekend bereikbaar. Vrijwel alle streekbussen vanaf Haarlem station stoppen op circa vijf minuten loopafstand.

Extra aantrekkelijk is het feit dat je geen rekening hoeft te houden met openingstijden. Leden van de bibliotheek kunnen namelijk individuele afspraken maken over de gewenste bezoektijd.

Moet ik lid zijn om de bibliotheek te kunnen bezoeken?

Ja, dat is wel noodzakelijk aangezien wij een particuliere bibliotheek zijn die geen enkele overheidssubsidie ontvangt. Met de lidmaatschapsgelden laten wij onder andere boeken restaureren en houden we de collectie actueel. Maar je hoeft niet meteen voor een heel jaar lid te worden, één maand kan ook. Het meest complete lidmaatschap kost overigens nog geen drie euro per maand. Je hebt dan toegang tot een enorme hoeveelheid informatie over natuur, cultuur en heemkunde. Bovendien krijg je met dat lidmaatschap kortingen op alle andere activiteiten van Aardbalans zoals cursussen en excursies. Zie onze website voor meer informatie: www.aardbalans.nl

Kun je een en ander kort samenvatten?

De KennemerNatuurBibliotheek is een schatkamer vol natuurbronnen. Verrijk jezelf ermee!

Jacqueline van Klaveren,
communicatie-adviseur Prisma Communicatie,
voor communicatie rond maatschappelijk verantwoord ondernemen

de KennemerNatuurBibliotheek is onderdeel van Aardbalans